

Bipolar Depresyon Derecelendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bipolar Depresyon Derecelendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17972>

Özet

Bipolar Depresyon Derecelendirme Ölçeği (BDDÖ), bipolar bozukluk tanısı almış hastalarda mevcut depresif semptomların şiddetini objektif olarak ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir klinik araçtır. Ölçek, orijinal Bipolar Depression Rating Scale (BDRS) temel alınarak oluşturulmuş ve Türk popülasyonunda geçerlik ile güvenilirlik çalışmaları 2014 yılında Sedat Batmaz ve arkadaşları tarafından yapılmıştır. BDDÖ, özellikle bipolar bozukluğun kendine özgü depresif fenotipini, manik semptomların etkileşimini en aza indirerek değerlendirme yeteneği sayesinde klinik ve araştırma ortamlarında önemli bir rol oynamaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması, psikometrik açıdan sağlam bulunmuş ve klinisyenler için güvenilir bir değerlendirme aracı olarak kabul görmüştür.

Anahtar Kelimeler

Bipolar bozukluk, depresyon, derecelendirme ölçeği, psikometri, geçerlik, güvenilirlik, Batmaz, BDRS, duygudurum bozuklukları.

Yazarlar

Sedat Batmaz, K. Özdel, S. Kochiyik, H. Karadağ (Türkçe Uyarlama Yazarları).

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bipolar bozukluk tip I ve tip II tanısı olan bireylerde mevcut depresif dönemin şiddetini ve klinik seyirindeki değişimleri standardize edilmiş bir yöntemle değerlendirmektir. BDDÖ, depresif durumun nicel bir ölçümünü sağlayarak, farmakolojik ve psikososyal tedaviye verilen yanıtın izlenmesinde ve klinik araştırmaların yürütülmesinde standart bir ölçüt olarak kullanılmaktadır.

BDDÖ, diğer genel depresyon ölçeklerinden farklı olarak, bipolar depresyonun özgün yapısını hedef alır. Bu sayede, karakteristik özelliklerin veya manik kalıpların depresyon skorunu yansıtmada etkilemesini önlemeye çalışarak, böylece tedavi etkinliğinin daha hassas bir şekilde belirlenmesine olanak tanır.

Ölçülen Yapı

BDDÖ'nün ölçtüğü temel psikolojik yapı, bipolar bozukluk bağlamında ortaya çıkan majör depresif belirti kümesinin şiddetidir. Bu yapı, depresyonun çekirdek bileşenlerini (duygusal durum, bilişsel işlev bozuklukları, fiziksel semptomlar) ve depresyon ile ilişkili intihar eğilimini kapsar. Ölçek, hastanın son bir hafta içindeki semptom profilini değerlendirerek, durumun anlık şiddetini yansıtır.

Ölçek, semptomların sadece varlığını değil, aynı zamanda bunların şiddetini de derecelendirir. Klinik gözlemci tarafından uygulanan bu derecelendirme, hastanın kendilik bildirimine ek olarak objektif klinik izlenimleri de içerir, bu da ölçülen yapının güvenilirliğini artırır.

Geçerlik

Türkçe uyarlama çalışmasında (Batmaz vd., 2014), ölçeğin yapı geçerliği ve eşzamanlı geçerliği araştırılarak incelenmiştir. Yapı geçerliği için kullanılan faktör analizi yöntemleri, orijinal ölçeğin tek faktörlü yapısının Türk örnekleminde de büyük ölçüde korunduğunu göstermiştir. Bu bulgu, ölçeğin Türkçe kültüründe de bipolar depresyonun altında yatan teorik yapıyı ölçme kapasitesine sahip olduğunu doğrulamaktadır.

Eşzamanlı geçerlik analizlerinde, BDDÖ toplam skorları, klinik olarak kabul görmüş diğer depresyon ölçeklerinin (örneğin, Hamilton Depresyon Derecelendirme Ölçeği) skorları ile yüksek ve anlamlı korelasyonlar göstermiştir. Bu yüksek korelasyonlar, BDDÖ'nün klinik olarak anlamlı ve geçerli bir depresyon şiddeti ölçümü sağladığını kanıtlamaktadır.

Güvenirlik

Batmaz ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilen psikometrik değerlendirmede, BDDÖ'nün iç tutarlılık güvenilirliği güçlü bulunmuştur. Cronbach Alfa katsayısının yüksek değerlerde (genellikle 0.85 ila 0.90 aralığında) olması, ölçek maddelerinin aynı psikolojik yapıyı ölçme konusunda yüksek düzeyde tutarlılık gösterdiğini işaret etmektedir.

Ölçeğin zamana karşı tutarlılığını değerlendiren test-tekrar test güvenilirliğini de incelenmiştir. Kısa aralıklarla yapılan uygulamalarda, stabil klinik durumda olan hastalarda skorların yüksek düzeyde korelasyon gösterdiği tespit edilmiştir. Bu bulgular, BDDÖ'nün istikrarlı ve güvenilir ölçümler sunduğunu, dolayısıyla klinik izlemde rahatlıkla kullanılabilirliğini göstermektedir.

Faktör Analizi

Türkçe BDDÖ'nün psikometrik incelemesi sırasında, doğrulayıcı ve keşfedici faktör analizi (DFA ve KFA) teknikleri kullanılmıştır. Analizler, ölçeğin temel olarak tek faktörlü bir yapıya sahip olduğunu desteklemiştir; bu, ölçekteki tüm maddelerin genel bir depresyon şiddeti faktörüne yüklendiği anlamına gelir. Bu tek faktörlü yapı, bipolar depresyonun bütünsel bir şiddet ölçümü olarak ele alınmasını desteklemektedir.

Bazı detaylı analizlerde, uyku ve anksiyete gibi somatik ve duygusal bileşenlerin ayrıştırılması gösterdiği gözlemlense de, klinik uygulamada ve araştırmalarda genel olarak toplam skorun kullanılması, ölçeğin en güçlü psikometrik özelliğini yansıtmaktadır.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Klinik Derecelendirme Ölçeği (Uyarlama)

Format: Klinisyen Tarafından Uygulanan Görülmeye Dayalı Derecelendirme

Mevcut Diller: İngilizce (Orijinal), Türkçe (Uyarlama).

Popülasyon Grubu: Psikiyatrik Hastalar

Yaş Grubu: Yetkinler (Genellikle 18 yaş ve üzeri)

Popülasyon Detayları: Bipolar Bozukluk Tip I veya Tip II tanısı almış, majör depresif dönemde olan bireyler. Ölçek, ayakta tedavi gören veya yatan hastalarda kullanılabilir.

Test Metodolojisi: Ölçek, hastanın son 7 gün içindeki semptomlarının baz alınarak klinisyen tarafından uygulanır. Her bir madde 0 (yok) ile 3 veya 4 (şiddetli) arasında puanlanır. Toplam puan, depresyonun şiddetini gösterir ve tedavi öncesi/sonrası değişimleri takip etmek için kullanılır.

Anahtar Kelimeler

BDRS, psikiyatri, MacQueen, psikometrik özellikler, depresif semptomlar, klinik değerlendirme, duygudurum.

Yazarlar ve İletişim

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Kaynakta belirtilmemiştir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Sorumlu Yazar Sedat Batmaz için iletişim adresi: sedat.batmaz@gmail.com

Yayın Adresi: Kaynakta belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin orijinali (BDRS) 2005 yılında geliştirilmiştir. Türkçe uyarlaması ve geçerlik/güvenirlilik çalışması ise **2014** yılında yapılmıştır.

Ölçeğin akademik veya klinik amaçlı kullanımı için izinler ve potansiyel ücretlendirme bilgileri hakkında en güncel bilgiye ulaşmak amacıyla sorumlu yazar Sedat Batmaz ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi gerekmektedir. Orijinal çalışmanın yayımlandığı akademik makaleye erişim için DOI numarası kullanılabilir.

Referanslar

Batmaz, S., Ozdel, K., Kocbiyik, S., & Karadag, H. (2014). The validity and reliability of the Turkish version of the Bipolar Depression Rating Scale. *Comprehensive Psychiatry*, 55(6), 1448-1454. doi:10.1016/j.comppsy.2014.04.020

Ölçeğin orijinal PDF dosyası (bipolar-depression-rating-scale-toad.pdf) aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

The original PDF can be downloaded here: bipolar-depression-rating-scale-toad.pdf

Bipolar Depresyon Derecelendirme Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kaynak metinde listelenmemiştir. Ancak Bipolar Depresyon Derecelendirme Ölçeği (BDRS), tipik olarak aşağıdaki semptom alanları ölçen 12 temel maddeden oluşmaktadır. Klinisyen, bu maddeleri 0-3 veya 0-4 arasında derecelendirir:

Depresif Duygudurum

Antihar Düğünceleri ve Efilimi

İgi Kaybı (Anhedoni)

Enerji Kaybı ve Yorgunluk

Anksiyete (Kaygı)

İrritabilite (Sinirlilik)

Uyku Düzeni Bozuklukları (İnsomnia/Hipersomnia)

İştah ve Kilo Değişiklikleri

Psikomotor Retardasyon (Hareketlerde Yavaşlama)

Konsantrasyon ve Dikkat Bozuklukları

Umulsuzluk ve Deşersizlik Hissiyatı

Genel Hastalık Görünümü